

«Саргыры сышхауафуп, сышемыжын...»

Едгы Зыба диижкъеи 80 ш. тит

■ Абаза поет, аитагаф, ажурналист Едгы (Едуард) Зыба диижкъеи 80 шықаса тит. Едуард Асхад-ипа Зыба диижт 1945 ш. май 1 азы Акәа ақалақ ақны.

ССР Ажурналисттә Ареидгылеи Аңсны ашәкәйәшәеи Рейдгылеи дрылан. 1964-1966 шш. рзы Асовет арбүар мчәкә рәни арматура даңаңыз аштышы, А. М. Горки ихъз зхыз Акәатәи ахәнтикарратә артафратә институт дәлалеит.

Иреихау аттараиуртағы иңара қәфиарала иңаңыркәша корреспондентс аус иуан ага-зеткә: «Советская Абхазия», «Республика Абхазия» редакцияқа рәғи. 1980-тәи ашықасқа рзы Аңсса радио ауырс редакция акорреспондентс, редакторс аус иуан. 1992-1995 шш. раан ага-зет «Адыге Хасе» аредакторс дыкан.

Е. Зыба ирәниамтә аптиңон урыс бызшәла. Аңсса поетцәа ражәенираалақа ауырс шәаҳе еңтегон, лассы-лассы апериодикатә күніңкъ ианылон.

Апоет иптәзаара далтит (24.06.2003) атцихәтәнәи ашықасқа рзы дахыныхоз Карабы-Черкесстан Аресспублика Черкесск ақалақ ақны.

Иптәзаара зегы алтературеи ажурналистикии ири-дәлан. Илагала маңым апсыса-а-база литературатә еимадарақа рирәниарағы.

Еиуенпшым ашықасқа раан урысшәала

Едгы Зыба

АФЫРХАЦӘРА РАЖӘА

I

Адунеиаф ахызатцәа зегы еипшуп,

Агәирөи ахъаи закәзиен дара рзыхән,

Деилырухам азәгы –

дбыргыз, дхәычыз.

Ахызатцәа аибашыра –

ишиштарцәау ныхәуп.

Ишпасцәымгу ахызатцәа зегы ззеиңшү:

Аха, мап, адунеи ағы

урт зегы еипшәм:

Ахызатцәа,

аптәзаара аиқырхара зпеншүз,

Изырхынхәз аапынра ахағы лашаζа;

Ахызатцәа,

иташәа аибашыра агәйткәа;

Ахызатцәа,

ашъауразыхәан иртәа;

Ахызатцәа,

аиашара ахъараз иткәа

Иазыскуеит ашәа,

адунеи зегы иахытцәа.

Ицап ашышишықасқа,

ацәкәирпәқәа реиңш еишшала,

Абиңара ғың,

ирылышәхып шәара

Адгыил ахәрақәа

ахызатцәа, аетцәа шыапшәалеи,

Ижәгероуп шәара ускан агәра,

Ахызатцәа алхазар апсреиқәатцәа,

Инйимтәао аптәзаара ишалху аетцәа!

II

Исихыз сыйдирүа, аха сзыцәом уахынла,

Атынчра сцызит, сгәатеиуит сара,

Дызустада ауафшығы хәа зыхызла,

Дызустада уи, иацхрауа апсра?

Шәышықәала ус иааниеит,

ауафы дызшыз иоуп

Изхыртко ауафшығы хәа ахъз ишәни.

Нас апа заб ишьа зузгы, –

Убригы дуафшығу?

Аибашығы сара сеңкәзирхазгы, –

Убригы дуафшығу?

Саша аибашырахта ихнымхәзазгы, –

Убригы дуафшығу?

Ауафшығы сашта гәекъа дәлалеит

Дәкәлағыны, иғнеигалт сығны апсра.

Ауафшығы «имтән»

Волгей Дони ахәрақәа рыхалеит,

Игәйгит уи с-Кәйиды гәекъағ ахәра.

Сқыта Дәрәңкыз иалтзы

Арпыс иеихыз – дуафшығу!

Аха ауафшығы дзеихыз иоуп,

Ауафшығы – зхала зеңзышыз иоуп!

III

Ажәған иатдан апта еикәатәақәа, аетцәақәа хөфын, Адәытбақәа цон, жәған рытәаабжы анығуа, Аибашьара цон... Сықәымлаңызт адгыл сини. Сихъазар, сқалозу иаҳыа, дарбан уи здыруа? Мап, изытуам Ерцах икәу асы, Амра ашәаҳәақәа еицакра рықәым, Закә рыщароузеи, закә гәйрәвоузеи сара сзы Урт арпарцәа итахаз ахъыгу, Сышрыгыз еипш амца ианаңлаз дара... Адунеи урт рыччабжы рашәақәеи агу, Аха афырхәақәа сгәатцағ ириқәым псрә, Сара сыпсы зтоу, Урт ирзымхәа ашәақәа схәарц ауп сыпсы зтоу, Урт ирзымхәа, изхъымзаз қастарц ауп сыпсы зтоу!

IV

Итынчуп ажәған Дәрәңпш иахагылоу, Еикәагылоуп атлақа рыбжы мыйгәз, Урт, ағрыи иатда зәфало аапныла Афырхәақәа итахаз ирбақоуп! Аапынчыз ашәа шыкы мыйни ирыхъз Дәрәңпш иахығуа, Ажәған ианығуа, Амрақынчыз унағырц үхәтоу – Уара итахаз афырхәақәа урбақоуп! Ахәыткәа еибарьоуа иалоуп Ақыта, насып змо дара роуп, Ахәыткәа иоурыштуа жәғанахъ ихалоит – Урт итахаз афырхәақәа ирбақоуп!..

Еит. Г. Аламиа

Мап, азәгыи иумайкышам, Сара сшыаударын жәлар ускак ишрацәам. Сара сыжелар цыкәбар гәйрәвоу, Жәлар рымшын ду ағы рбара мариам... Аха ацәкәбарқәа иқартoint амшынкәа, Ицәкәирпәро амшынкәа, агәтәхәа еиляшуа, Иагъажызит урт адунеи аганкәа, Адунеи аганкәа зегь шышиуа.

Еит. А. Ақынчыл

Анацәкъарақәа шрыхътәуу еипш арахәыцқәа, Ирыхътәууит адды-мацәыс ақәа цыкәбарқәа, ақәарыцқәа...

Ашәы рхыссы, апсыма рымы аңыар цоит, Акәыба хъантә ашхәеипш ауаа рыжепарае изсоит.

Урт рнағсан, харантә, хыхынта, Мейхсыгырада чабжык гоит: Апшқа дгәртән дкъаасуит, дкъаасуит, Апшқа ақыркыр дыччоит! ..

АПҚАҚӘА
Омар Бейгзәа иаҳы

Апқақәа ахытнны ишцо азыхән Иғыңы ажәак афра уадауп шыта. Аха еснагы са сгәи рыхътәууит ахәхәыхәа, Абар урт алаңшәа аиналаз еита.

Шәенбахынхәуеи, апсаатәақәа, шәарт, ианба? Шәхабар ҳамбарцу аапынра анынцонза? Издыруада, хыжылазор уаха хайбабартә? Арт ахъақәа неиуеит са сгәакынза.

Ишәцәйзом, сцәыуит зны-зынла сара, Исхыпраан ианнеиуа апқақәа кыиусуу; Шәенбарзыхынхәуеи, нас, апқақәа, шәара, Адәкаршәрақәа адәиуукъәеи шәзыхътәуу?

Исызхататқыом икоуп хәа үара, Апсадгыл ааста ипшүо өтәйилак. Икаалап, нас, иказаргы. Иаҳзали ои үара? Үсадгылк ауп ҳазмо ҳара ҳайдылан!

АЕАЦӘКӘА

Ифуа икоит, иримам урт апсагха, Икоит, икоит ианыланы мәға-тшәак. Ртәыфақәа ирбжыдуо абызкатаха, Иағыуеит фымаатас ашәак.

О, аеацәа, лапшы зхымз, Шәарен сарен ҳаңылтит дгылык. Шәкырхуан ашыха зыхъкәа рымдан, Ажәған шәашыапкуаша шәгылт.

Саргы уақа сшыамхнышылан, Ижәйт ғамша затцәык азы. Аеацәа ашыымазар шхатылан, Са сасызаит уажәазы.

Икоит аеацәа ғагъа-ғагъа, Рынапыштыбжык еинааланы ирго. Рымда ағыған ахәрә-амақъа, Акышәккышәра ақынза игоуп.

Аеацәа са сынрыкът сазыкыны, Сгәатцағ ҳаан гәйрәреи еизга... Саргы сышхуафуп, сышемыжыны, Аеацәа! Шәа сышәтәуп, сүжәга!..

АӘЫ

Атыхәтәнәи адәиуукъ иаҳынса, Амашынақәеи ауаи аерыцәза, Өзү неиуеит амфақәа ирнынса, Иара иалшаз аус наңаңзан.

Ашыапыштыбжыкъа гом апқараҳәа, Анкьеинш аеимағы шәаҳом. Ишхашауп ашыапқәа. Ашыамтлах еипш, Аеима хъантәқәа аиражәоуп.

Иласуп амашынақәа, иагъыпшзоуп, Инарылаба икоит апхзы... Аеы-мчәа раапсара рыншшом, Иахъаго амашына ақылзы.

Иртәхуп урт ироурц ҳақәитрак, Инейларц, ирәхәмара пшак. Иақәарны дәкәйипш ағы пытрак, Икыркырырц, нас, иасны ашақ.

Аетцә зкыдшо ажәған уатцапшуа ушгыло,

Еилукаашт зны: адунеи уа зыхъеан

хаблак ишеихам,

Уахык зны, пхызда хыңцрақәа ушрыло,

Шыбыжыкъ ирпельтәи атыхынча

иалығыны иуаҳан...

Ари – аамтоуп, агарақәеи ма аңыркәеи

ирхыщакуа,

Исзейлакаум, ауағ-ғәйраз:

дахъылуу иусқәа ныжыны нақ ҳара,

Ажәған изатарыпсаз

абарт ақаруа рыц-ссакәа,

Аетцәақәатәкъагы ирпепшшар

иццишәа абылра...

...Лабжышла ирпсаҳо адәаға, Игылоуп апсышқәа еицрыхъхәа, Адгыл, ухъақәа схъауп, наңаңз,

